Forssan kaupunki Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS 2025

Forssa

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan alkusanat 4
2. Tarkastuslautakunta 5
   2.1 Aikaisemmat suositukset 5
3. Talouden arviointi 7
4. Kaupunginhallitus ja keskushallinto 12
   4.1 Uudet suositukset 12
   4.2 Aikaisemmat suositukset 13
5. Sivistyslautakunta 13
   5.1 Perusopetus 14
   5.2 Varhaiskasvatus 14
   5.3 LastenForssa-valtuusto 15
   5.4 Nuorisovaltuusto 15
   5.5 Vapaa-ajan palvelut 16
   5.6 Museot 16
   5.7 Yhteislyseo, lukiokoulutus ja Elli 17
   5.8 Kirjasto 17
6. Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta 18
   6.1 Työllisyys 19
   6.2 Kotoutumisen edistäminen 19
   6.3 Hyvinvointi 20
   6.4 Uudet suositukset 21
7. Yhdyskuntalautakunta 22
   7.1 Uudet suositukset 22
8. Ympäristölupalautakunta 23
   8.1 Rakennusvalvonta ja lainsäädännön muutokset 23
   8.2 Ympäristö- ja kaava-asiat 23
   8.3 Uudet suositukset 24
9. Jätelautakunta 25
   9.1 Edelliset suositukset 26
10. Keskusvaalilautakunta 26
   10.1 Uudet suositukset 27

11. Konserniyhteisöt 27
11.1 Vesihuoltoliikelaitos 27
11.2 Loimijoen Kuntapalvelut Oy 28
11.3 Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy 28
11.4 Forssa-Asunnot Oy 29
11.5 Forssan Yrityskehitys Oy 29
11.6 Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry 30
11.7 Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä 30
12. Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyö 31
13. Tarkastuslautakunnan loppusanat 34

1. Puheenjohtajan alkusanat

Vuonna 2025 aloittanut uusi valtuusto peri edelliseltä valtuustolta taloudellisesti vakaan, hyvin hoidetun kaupungin. Kuntien tehtäväkenttä muuttui jälleen, työllisyyspalveluiden siirtyessä kuntien vastuulle vuoden alusta alkaen.

Vaikka kaupungin talous on nyt vakaa, taloussuunnitelmavuodet ovat vielä epäselviä, ja tällä hetkellä miinusmerkkisiä. Forssan tase on tosin lähivuosina kasvanut, ja rakenteilla oleva datakeskus on suuri yksittäinen muuttuja, joka voi toteutuessaan määrittää kaupungin suuntaa merkittävästikin.

Lähivuosien suurin investointi, Vesihelmen peruskorjaus, eteni suunnitelmien mukaisesti. Tutustumme hankkeeseen syvällisemmin vuoden 2026 arviointikertomuksessa.

Seutuyhteistyö osoittaa pieniä elpymisen merkkejä, toivottavasti tuoden hallinto- ja kustannushyötyjä tulevaisuudessa. Tämän lisäksi lähivuosina tapahtuvat eläköitymiset avaavat luonnollisen väylän organisaation uudistamiselle ja uudelleenjärjestelylle.

Forssalla onkin edessään joka valtuustokautinen strategian päivitys, jossa valtuusto määrittää kaupungin merkittävät suuntaviivat.

Merkittäväksi lyhyen aikavälin haasteeksi on muodostumassa sidosyksikkösääntely, jonka vuoksi jotkin merkittävät ulkoistetut kokonaisuudet, kuten ICT-palvelut, täytyy järjestää muilla tavoin. Taloudelliseksi haasteeksi on muodostumassa nouseva työttömyys, ja siitä kumpuavat työllisyyden ”sakkomaksut”.

Uuden valtuustokauden myötä on aloittanut myös uusi tarkastuslautakunta. Olemme pitäytyneet valtaosin aikaisemman kauden arviointikertomuksen muodossa, mutta kehittäen prosessia ennestään.

Arviointikertomuksessa, jota juuri nyt luet, tarkastuslautakunta esittää näkemyksensä kaupungin toiminnallisten sekä taloudellisten tavoitteiden, että tehokkuuden toteutumisessa.

Edelliseen arviointikertomukseemme ja hallituksen vastauksiin voi tutustua kaupunginvaltuuston pöytäkirjasta pykälästä 06.10.2025/108.

2. Tarkastuslautakunta

Valtuustokauden vaihtumisen myötä vaihtui myös tarkastuslautakunnan kokoonpano. Puheenjohtajana jatkaa Ville Sundell. Tarkastuslautakunta nimitettiin kahdessa eri valtuuston kokouksessa, sillä ensimmäinen nimitys oli kuntalain 75 § vastainen.

Aikaisemman lautakunnan suositusten mukaisesti olemme ottaneet työskentelyymme tekoälyä kahdella tavalla: tekstin muotoiluun ja tekstin tuottamiseen. Kun tekoälyn tuottamaa tekstiä on käytetty, tästä on ilmoitettu suoraan tekstin yhteydessä, sekä tekoälyn tuottama teksti on merkitty *kursiivilla*. Suositukset ovat lautakunnan kirjoittamia.

Riskianalyysi

Lautakunnan sisäisellä HyTe-asiantuntijalla parannetaan valmiutta arvioida kasvavaa HyTe-työn painotusta.

2.1 Aikaisemmat suositukset

Sähköinen sidonnaisuusilmoitusjärjestelmä ei ollut käytössä kauden alusta alkaen, mutta tuli käyttöön vuoden 2026 aikana. Tekoälyn käyttöönotto on aloitettu tässä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta suunnittelee tarkastuslautakunnan pöytäkirjojen vuosittaista tarkastelua yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Kokoukset

Tarkastuslautakunta valtuustokausi 2021–2025

31.5.2025 päättyneellä valtuustokaudella v. 2025 lautakunta kokoontui 9 kertaa

Varsinainen jäsen	Kokoukset	Henkilökohtainen varajäsen	Kokoukset
Sundell Ville	9	Anttila Sisko	0
Nieminen Tapio	6	Lahtinen Kalle	0
Hipp-Koskenoja Pirita	9	Jaakkola Tea	0
Kantanen Juha	4	Seppälä Anu	0
Mäkelä Karri	7	Rekunen Hannu	2
Mäki-Kerttula Laila	9	Lehmusta Taito	0
Vahaniitty Raija	9	Wiisak Johanna	0

Tarkastuslautakunta valtuustokausi 2025–2029
1.6.2025 alkaneella valtuustokaudella v. 2025 lautakunta kokoontui 5 kertaa

Varsinainen jäsen	**Kokoukset**	**Henkilökohtainen varajäsen**	**Kokoukset**
Sundell Ville	5	Kranni Maija	0
Jaakkola Asta	5	Savolainen Sauli	0
Aarrelinna Taina	4	Hipp-Koskenoja Pirita	0
Jokinen Heikki – 5.10.2025	2/2	Lehtimäki Aarre	0
Kallioinen Marjut	4	Norri Teresa	0
Luntamo Timo 6.10.2025-	2/3	Lehtimäki Aarre	1
Takala Virve	4	Haippo Mervi	0
Väre Pasi	3	Henriksson Jaakko	1

3. Talouden arviointi

Forssan kaupungin tilikauden 2025 tulos toteutui ylijäämäisenä. Tilikauden tulokseksi muodostui 2,5 milj. euroa ja poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 3,1 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa ylijäämäksi oli arvioitu 0,3 milj. euroa. Kaupungin taseen kertynyt ylijäämä kasvoi 17,2 milj. euroon. Tuloksen toteutumista paransivat erityisesti toimintakatteen talousarviota parempi toteutuminen sekä rahoituskulujen pysyminen arvioitua alempina, kun taas verotulot alittivat talousarvion.

Forssan kaupungin verotulot olivat vuonna 2025 yhteensä 35,8 milj. euroa, joka merkitsi noin 0,4 milj. euron laskua edellisvuoteen verrattuna ja noin 1,1 milj. euron alitusta talousarvioon nähden. Verotulojen heikko kehitys johtui pääosin kunnallisverokertymän alenemisesta, vaikka kaupungin tuloveroprosenttia korotettiin vuodelle 2025 tasolle 8,5 %. Kiinteistöveron ja yhteisöveron tuotot toteutuivat pääosin talousarvion mukaisina, mutta ne eivät kompensoineet kunnallisveron heikompaa kertymää. Valtionosuudet toteutuivat 13,1 milj. euron suuruisina. Toteuma on noin 1,2 milj. euroa talousarviota enemmän ja selvästi enemmän kuin edellisenä vuonna.

Käyttötalous toteutui kokonaisuutena pääosin talousarviota paremmin. Kaupungin ulkoiset toimintakulut olivat 57,2 milj. euroa ja toimintatuotot 18,0 milj. euroa, jolloin toimintakate oli –39,2 milj. euroa, mikä oli noin 1,6 milj. euroa talousarviota parempi. Henkilöstökulut laskivat edellisvuodesta ja olivat 30,9 milj. euroa, vaikka sopimuskorotukset nostivat palkkatasoa. Palvelujen ostot kasvoivat absoluuttisesti, mutta vertailukelpoisesti ilman työllisyyspalvelujen uusia velvoitteita ne toteutuivat lähellä edellisvuoden tasoa. Käyttötalouden toteutumiseen vaikutti myös Vesihelmen peruskorjaus, jonka seurauksena osa käyttömenoista jäi toteutumatta. Pitkäaikaista lainaa ei nostettu, vaikka talousarviossa siihen oli varauduttu, ja kaupungin lainamäärä pieneni tilikauden aikana.

Investoinnit toteutuivat pääosin talousarvion mukaisina. Bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 12,0 milj. euroa, joista merkittävin kohde oli Viihdeuimala Vesihelmen peruskorjaus, johon kohdistui 7,4 milj. euroa tilikauden aikana. Investoinnit katettiin tulorahoituksella ja kassavaroilla. Investointien omahankintamenon tulorahoitusaste oli 85,6 %. Investointitaso oli selvästi edellisvuotta korkeampi, mutta kaupungin velkamäärä pysyi edelleen maltillisena ja lainakanta pieneni. Investointien painottuminen yksittäisiin suuriin hankkeisiin lisää kuitenkin tulevien vuosien käyttö- ja rahoitusmenoihin kohdistuvia paineita

Forssan kaupungin vuosikate oli vuonna 2025 yhteensä 9,8 milj. euroa. Vuosikate toteutui talousarviota parempana ja oli edellisvuotta korkeampi (2024: 9,1 milj. euroa). Vuosikatteen tasoa paransivat erityisesti toimintakatteen talousarviota parempi toteutuminen sekä rahoituskulujen pysyminen ennakoitua alempina, vaikka verotulot jäivät alle talousarvion.
Vuosikatteen ja poistojen suhde oli 135,2 %, jonka perusteella voidaan todeta, että tulorahoitus kattoi poistot selvästi. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 7,2 milj. euroa ja vuosikate ylitti poistot noin 2,6 milj. eurolla. Vuosikatteen ja poistojen suhde parani edellisvuodesta (2024: 119,6 %). Tämä

vahvisti kaupungin rahoituksellista tasapainoa ja mahdollisti investointien rahoittamisen pääosin tulorahoituksella ilman lisävelanottoa.

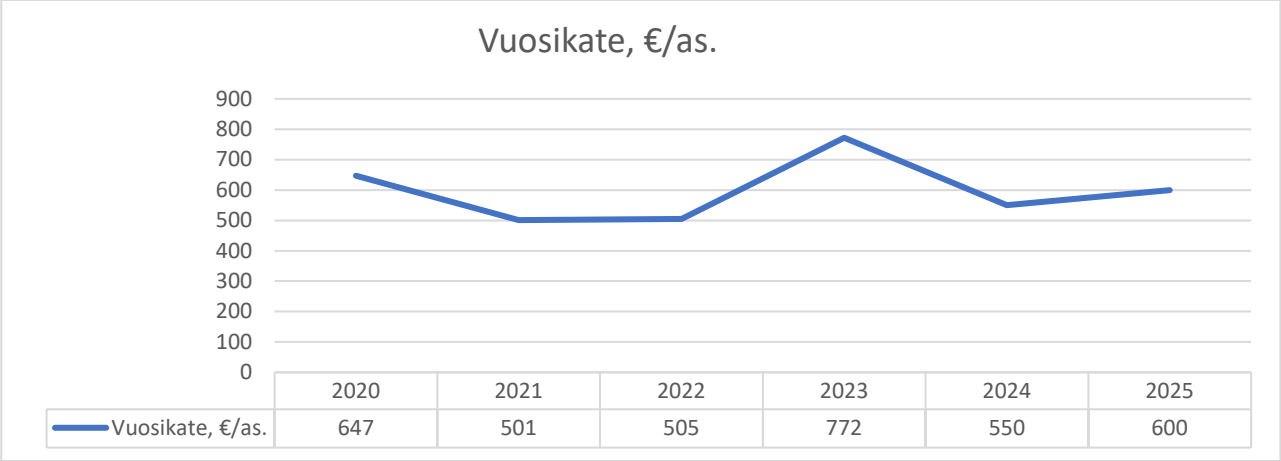

Kuvio 1. Kaupungin vuosikate (€/asukas) vuosina 2020–2025

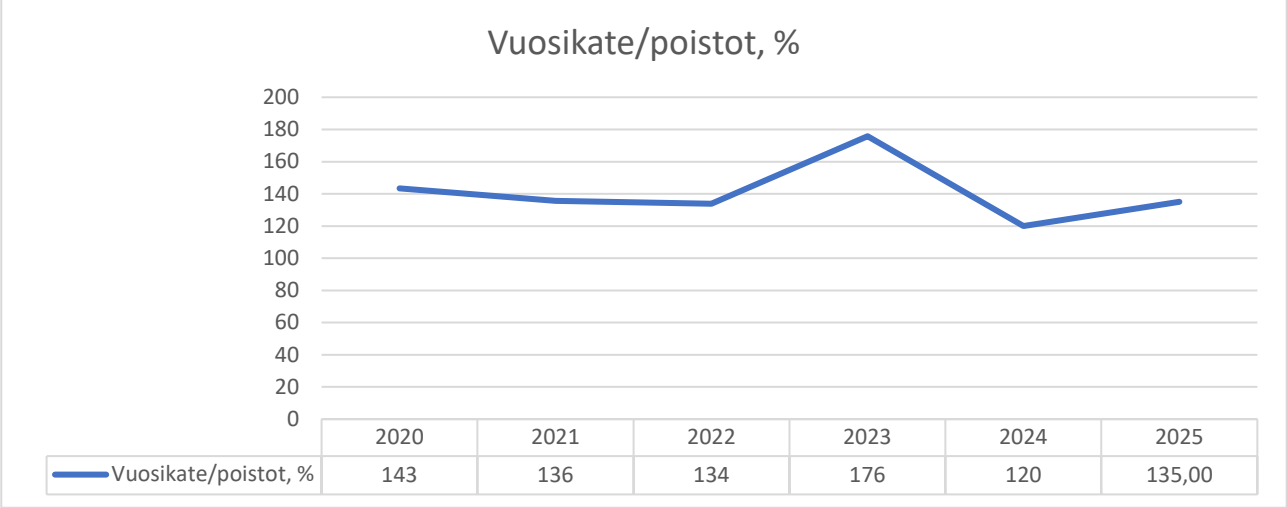

Kuvio 2. Kaupunki vuosikate/poistot, % vuosina 2020–2025

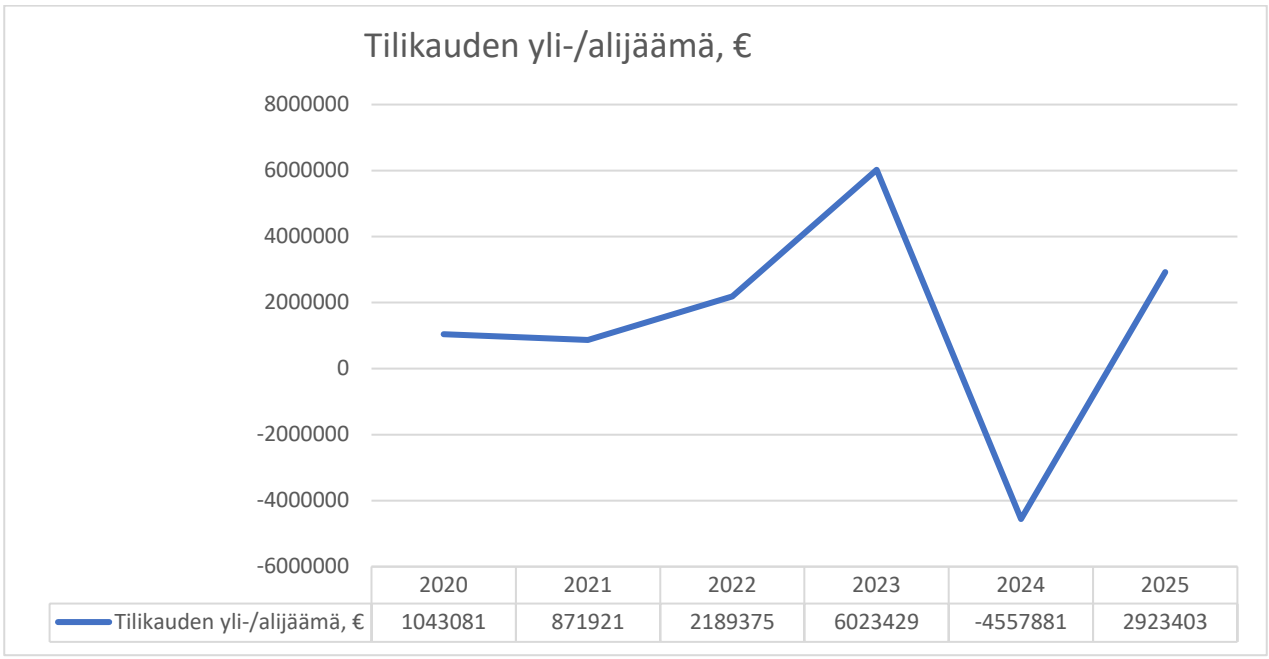

Kuvio 3. Tilikauden yli-/alijäämän kehitys vuosina 2020–2025

Forssan kaupungin lainakanta oli vuoden 2025 lopussa noin 31,2 milj. euroa eli 1 911 euroa asukasta kohden (2024: 34,8 milj. euroa ja 2 111 euroa / asukas) ja kaupunkikonsernin lainakanta noin 57,8 milj. euroa eli 3 540 euroa asukasta kohden (2024: 60,7 milj. euroa ja 3 685 euroa / asukas).

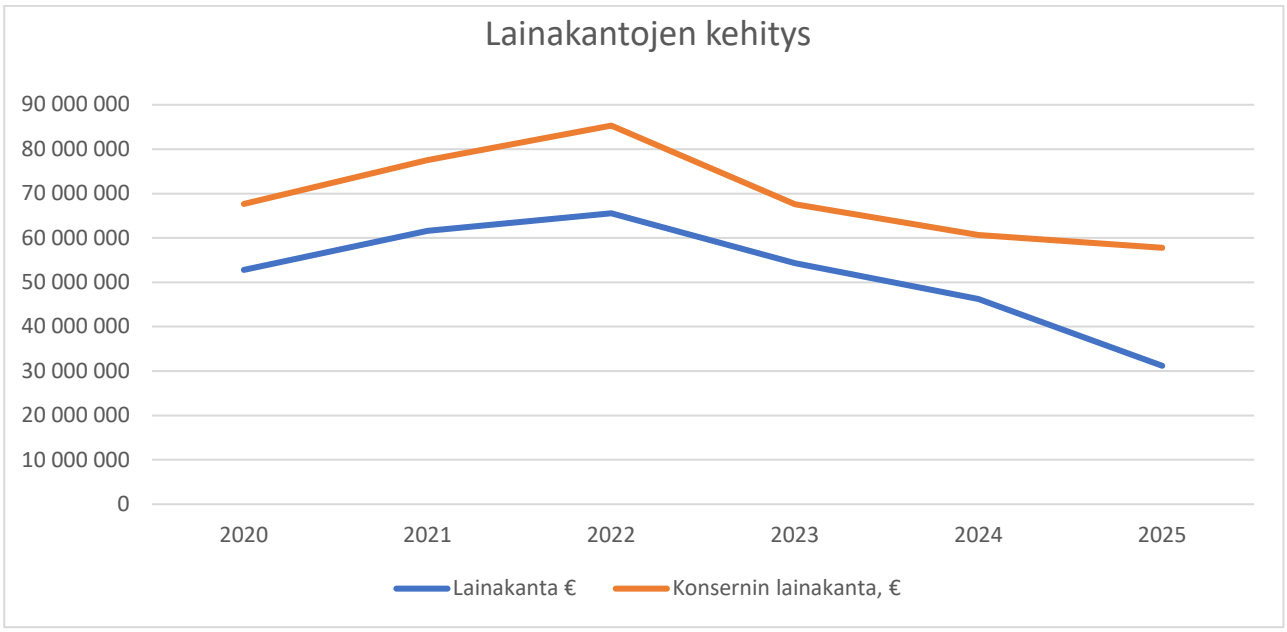

Kuvio 4. Kaupungin ja konsernin lainakannan kehitys vuosina 2020–2025

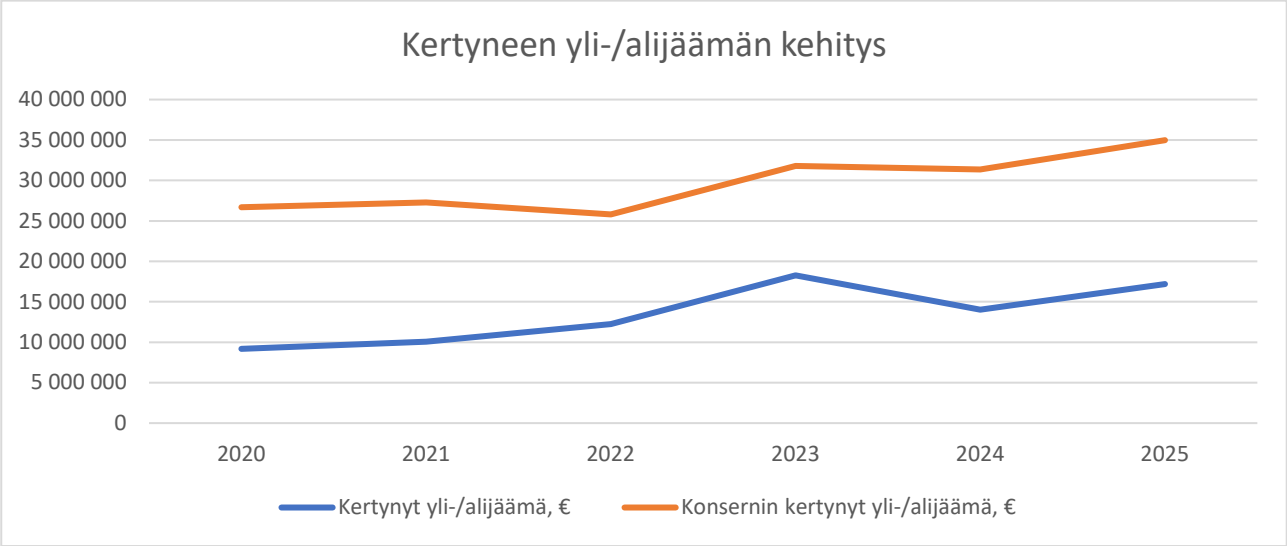

Kuvio 5. Kaupungin ja konsernin ylijäämän kehitys vuosina 2020–2025

Kaupungin taseessa 31.12.2025 oli kertyneitä ylijäämiä yhteensä 17,2 milj. euroa (2024: 14 milj. euroa). Konsernin tilikauden tulos toteutui 2,7 milj. euroa ylijäämäisenä. Konsernitaseen kertyneet ylijäämät 31.12.2025 olivat 35 milj. euroa (2024: 32 milj. euroa).

Omavaraisuusaste mittaa kuntien vakavaraisuusastetta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta. Forssan kaupungin omavaraisuusaste vuonna 2025 oli 64,3 % (2024: 62,4 %). Kuntakonsernin omavaraisuusaste oli 59,3 % (2024: 57,2 %).

Kuntalain 118§:ssä eritellään kriteerit, jotka täyttyessään voivat johtaa arviointimenettelyn käynnistymiseen. Tällä hetkellä tilinpäätöksen perusteella yksikään arviointimenettelyyn johtava raja-arvo ei ole täyttynyt.

Arvio peruskunnan yli/alijäämistä taloussuunnitelmakaudella 2026–2028

Talouden tasapainon tarkastelua	
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.2025	+ 14 040 209,89 euroa
Tilikauden ylijäämä 31.12.2025	+ 3 140 202,22 euroa
Ylijäämät yhteensä 31.12.2025	+ 17 180 412,11 euroa
Talousarvio 2026 ylijäämäarvio	+ 74 670 euroa
Taloussuunnitelma 2027 alijäämäarvio	- 1 438 052 euroa
Taloussuunnitelma 2028 alijäämäarvio	- 1 562 116 euroa
Yli-/alijäämät 2026–2028 yhteensä	- 2 926 158
Arvio yli-/alijäämästä 31.12.2028	**+ 14 254 254,11 euroa**

Kaupungin investointisuunnitelman 2026–2028 mukaan investointimenot (netto) ovat:

vuonna 2026	9,9 miljoonaa euroa
vuonna 2027	5,1 miljoonaa euroa

vuonna 2028	5,4 miljoonaa euroa

Kuntalain 110 §:ssä todetaan, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman 2026–2028 perusteella voi todeta, että kaupungin talous tulee olemaan taloussuunnitelmakaudella ylijäämäinen. Talouden yleinen epävarmuus, muutokset toimintaympäristössä ja mahdolliset kuntien lakisääteisten tehtävien muutokset voivat kuitenkin muuttaa tulevien tilikausien talouden toteutumiseen. Vuodesta 2025 kuntien tehtäväksi siirtynyt TE-palveluiden järjestäminen vaikutti Forssan kaupungin talouden toteutumiseen vuonna 2025, sillä kasvanut työttömyys johti työmarkkinatuen kuntaosuuksien ylitykseen ja kunnallisverotulojen laskuun.

Käyttötalouden sitovien talousarvioerien toteutuminen

Käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot olivat sitovia toimialatasolla siten, että menot ja tulot olivat valtuustoon nähden erikseen sitovia, eli toisin sanoen toimialatasoja koskee bruttositovuus. Nettositovuuden piirissä olivat vapaa-aikapalvelut, työllisyys- ja elinvoimapalvelut ja yhteistoiminta-alueen jätehuolto. Näiden osalta sitovuustaso oli määrärahojen ja tuloarvioiden erotus eli toimintakate.

Tilinpäätöksen 2025 mukaan Forssan kaupungin käyttötalouden menot olivat yhteensä noin 63,0 milj. euroa ja tulot noin 21,2 milj. euroa, jolloin toimintakate oli -41,7 milj. euroa. Menot painottuivat selvästi sivistyspalveluihin, joiden osuus käyttötalouden menoista oli noin 72 % (45,6 milj. euroa) ja toimintakate -38,5 milj. euroa. Keskushallinnon toimintakate oli -4,3 milj. euroa. Tekninen ja ympäristötoimi erottui kokonaisuudessa poikkeuksellisesti positiivisella toimintakatteella (+1,0 milj. €), joka selittyi erityisesti tilapalvelujen merkittävillä tuloilla. Käyttötalousrakenne korostaa sivistyspalvelujen ratkaisevaa vaikutusta kaupungin talouden tasapainoon sekä tarvetta kohdistaa talouden seurantaa ja ohjausta erityisesti tähän toimialaan.

4. Kaupunginhallitus ja keskushallinto

Vuonna 2025 kaupunginhallitus kokoontui 30 kertaa.

Keskeneräisten valtuustoaloitteiden purkaminen jatkui, varhaisempien aloitteiden ollen vuodelta 2020. Kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 26.2.2024 valtuustoaloitteiden käsittelyn määräajaksi kaksi vuotta. Tämä määräaika on ensimmäisen aloitteen osalta umpeutunut.

Sidosyksikkösääntelyn muutokseen varauduttiin omistajaohjauksella jakamalla Loimijoen Kuntapalvelut Oy kahdeksi yritykseksi, eriyttäen tilipalvelut omaksi yhtiökseen. Tiera Oy:lle ulkoistettujen ICT-palveluiden tulevaisuus pysyi vielä avoimena.

Yksi vuoden merkittävimmistä uusista avauksista, seudullinen elinkeinopoliittinen ohjelma (ELPO) hyväksyttiin. Seutuyhteistyö näyttää muutenkin elpymisen merkkejä mm. Humppilan liittyessä uudestaan seutuhankkeisiin. Vasta perustetulla seutupuheenjohtajien ryhmällä on mahdollisuus sujuvoittaa seutuyhteistyötä entisestään.

Vaalilautakunnat nimettiin puolueiden voimasuhteiden mukaan. Tämä ei ole vaalilain hengen mukaista, jossa todetaan, että jäsenten tulee ”edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä”. Kuntaliiton ohjeistus toteaa, että ”lähtökohtaisesti lain vaatimuksen toteutuminen edellyttää, että jäsenissä ja varajäsenissä ei ole kahta samaa puoluetta edustavaa henkilöä.”

Keskushallinto ja hallitus johtivat historiallista datakeskuskaavoitustyötä esimerkillisesti. Vaikka salaisesti käsiteltäviä asioita on vältettävä avoimessa hallinnossa, ainutlaatuisen hankkeen poikkeuksellinen vaitiolo oli tässä tapauksessa tarpeen ja hyvin toteutettu.

Riskianalyysi

Omistajanohjauksen osalta sekä sidosyksikkösääntelyn muutokset, että siitä muodostuneiden yksiköiden tulevaisuus muodostavat epävarmuuksia kuntakonsernille.

Puheenjohtajien perehdytyksen ja koulutuksen parantaminen olisi sujuvan luottamushenkilöjohtamisen lisäksi myös kriisivarautumistekijä.

Tulevat eläköitymiset muodostavat haasteen hiljaisen tiedon siirtymiselle, johon olisi hyvä varautua etukäteen.

4.1 Uudet suositukset

Hallituksen olisi kehitettävä valtuustoaloitteiden käsittelyprosessia siten, että hallintosäännössä asetettu kahden vuoden määräaika toteutuisi.

Hallituksen olisi noudatettava Kuntaliiton tulkintaa vaalilautakuntien nimeämisessä.

4.2 Aikaisemmat suositukset

Seudun kuntien kanssa suunniteltiin yhteistä hankintakoulutusta.

Keskushallinto järjesti päivän koulutuksen osakeyhtiön hallitustyöstä.

5. Sivistyslautakunta

Vuonna 2025 sivistyslautakunta (SILA) kokoontui 14 kertaa, nuorisovaltuusto 8 kertaa ja LastenForssa-valtuusto kaksi kertaa.
Sivistyslautakunta vastaa ja päättää mm. vapaa-aikapalveluista, kuten liikunta, Vesihelmi, museotoimi ja arkistot, nuorisotoimi ja kirjasto. SITU tekee kaupungin laajoja suunnitelmia ja päätöksiä mm. ELLI (lukio- ja taiteenopetus, Wahren-opisto, harvinaiset kielet, Kuvataidekoulu ja Forssa-TV).

Kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2025 talousarviossa laajoista sopeutumistoimenpiteistä. Sivistystoimialalle kohdentui karsittavaksi 700 000 euroa SILAn esittämästä talousarviosta. Karsintojen tuli kohdistua ei-lakisääteisiin palveluihin. Säästöjä haettiin muassa vähentämällä koulujen tuntikehystä (150 000), tehostamalla hallintoa (60 000) ja leikkaamalla avustuksia (80 000 e). Liikuntapaikkojen taksoja korotettiin. Tämä vaikutti mm. moniin liikunta-, urheilu- ja kulttuuriyhdistysten avustuksiin. Yksi karsittu määräraha oli liikuntaseurojen vuokra-avustus.

Yhdistyksille ja järjestöille hyvinvointiperustein myönnettävän avustuksen määräraha vuonna 2025 oli 30 000 euroa. Avustuksella tuettiin toimintaa, jonka katsottiin lisäävän forssalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, osallisuutta, toimintakykyä ja päihteettömyyden tukea sekä tukevan kaupungin Hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 periaatteita ja tavoitteita. Kohteena lapsista ikäihmisiin.

Nuorten mielenterveysongelmat ovat vakavasti huomioonotettava ongelma. SILA seuraa opiskelija- ja oppilashuollon määrällistä ja laadullista toteutumista.

Kaupunki palkkasi nuoriso- ja vapaa-aikapäällikön SILAn laaja-alaisen vastuulautakunnan erityistehtävään.

Oppilaaksioton perusteet/periaatteet hyväksyttiin alkuvuodesta, jolloin määriteltiin myös opetusryhmien lukumäärä sekä ryhmien enimmäiskoko ml. erityisopetus.
SILA pyysi Oma Hämeeltä selvitystä koulukuraattori- ja psykologipalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestelyistä Forssassa.

SILAn tehtäväalueelle kuului myös joukkoliikennepalvelut, joihin sisältyi haasteita. Kaupungin piti valmistella aamuvuoron tarveselvitystä Forssa-Hämeenlinna. Syksyllä oli tarkoitus aloittaa myös selvitys Turun suuntaan. Kaupunki selvitti osallistumista seudulliseen Jubilee Line -kokeiluun. Työ jäi kesken ja siirrettiin seuraavalle vuodelle. Liikennepalvelut vaikuttavat kaikenikäisiin forssalaisiin. Taksiliikenne, Tyykikyyti ja Monipalvelubussi ovat erittäin tarpeellisia varsinkin heille, joilla ei ole omaa autoa, mutta tarvitsevat eri palveluita kaupungissamme. Koulukyydit tulee tarkastella ja aikatauluttaa huomioiden koulujen tuntikehys ja ettei matkoihin kulu liian rasittavia aikoja. Kouluilla ei ole pidemmän päälle vaikuttavia ”liikuntavälitunteja”, koska koulut alkavat kello 9.00.

Sivistyslautakunta asetti useita eri selvitys- ja työryhmiä. Oppilas- ja opetushuollon ohjausryhmä perehtyi hyvin tehtäviinsä.

Sivistystoimialan valtio-osuuksissa ei ole moitittavaa eikä epäselvyyksiä.

5.1 Perusopetus

Sivistyspalvelujen suurin palveluala on perusopetus. Perusopetuksen palveluverkkoselvitystä varten asetettiin työryhmä. Palveluverkkoselvitys aloitettiin jatkuen vuodelle 2026.

Oppilasmäärä oli 1 213. Muiden kuntien oppilasmäärä Forssassa oli 44. Forssa haki valtionavustusta kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanoa varten kirjaston, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ja vapaa-aikatoimen kanssa. Rahoitusta ei saatu. Myöskään ei saatu hankerahoitusta kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen perusopetuksessa.

Maksutonta aamupalaa ei ollut euromäärien perusteella mahdollista järjestää taloudellisesti.

Uuden lain voimaantullessa koulujen järjestyssäännöt ja käytänteet päivitetään vastaamaan tarkoitusta, ml. oman puhelimen käyttö. Forssassa huomioidaan ns. erityistapaukset.

Perusopetus osallistui tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön tasoa mittaavaan kyselyyn.

SILA hyväksyi Forssan seudun esiopetuksen opetussuunnitelman 1.8.2025 alkaen.

5.2 Varhaiskasvatus

Toimialan toiseksi suurin palvelualue. Varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö aloitti tehtävänsä vuoden 2025 alussa.

Forssassa tarjotaan 2025–2026 (1.8.2025-31.7.2026) kaikille forssalaisille 5–vuotiaille lapsille 20 viikkotuntia maksutonta varhaiskasvatusta.

5.3 LastenForssa-valtuusto

Oppilaskuntatoiminta on peruskoululain mukaista toimintaa, jota toteutetaan kaikilla Forssan kouluilla. Perusopetuslaissa (47a§) määrätään osallisuudesta ja oppilaskuntatoiminnasta. Oppilaskunnalla on hallitus. Kouluilla kokoonnutaan kerran kuukaudessa. Keskuskoulun oppilaskunta kokoontui n. kerran viikossa. Vieremän koulussa joka toinen viikko.

Valtuusto otti kantaa ja esitti toiveensa mm. koulujen piha-alueisiin. Valtuusto nosti esiin eri pihavälineiden huollon ja korjaamisvelvoitteen puutteellisuuden. Välitunti- ja leikkialueen laitteet tulee tarkistaa vähintään kahdesti vuodessa. Turvallisuus nousi huolenaiheeksi. Valtuusto esitti mahdollisuuden vaikuttaa ruokalistaan ja toiveruokaviikkoon. Valtuusto esitti kouluille hankittavaksi talviurheiluvälineitä, oleskelutilaa jossa viettää aikaa, terveyden ja hyvinvoinnin kannalta uimarantojen siisteys ja kunnossapito tulisi olla kaupungin osalta hoidettuna.

LastenForssa-valtuusto kaipasi keskusteluapua huomioiden mielenterveyshaasteet. Valtuuston aloitteet on lähetetty sivistyslautakunnalle ja toivottu hyvinvoinnin edistämistä.

5.4 Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto (NUVA) on sivistystoimen alainen asiantuntijaelin ja se toimii yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. NUVAlla on kaksi edustajaa kaupunginvaltuustossa puhe- ja läsnäolo-oikeudella.

NUVAn puheenjohtajalla (kotikunta Forssa) oli läsnäolo ja puheoikeus SILAn kokouksissa (poisluettuna salaiset asiat). Läsnäolo-oikeus oli myös yhdyskuntalautakunnassa sekä kaupunginvaltuuston kokouksissa. SILAlle esitettiin NUVAn pöytäkirjat ja päätökset.

Nuorisovaltuuston edustajalla oli mahdollisuus osallistua lukion johtokunnan kokouksiin erikseen kutsuttuna. Forssan Partiolaiset ilmaisivat kiinnostuksensa osallistua NUVAn kokouksiin.

Forssan tukema NUVA edusti aktiivisesti kaupunkia. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n nuorten vaikuttajien huipputapaamisessa 28.10.2025 osallistui kaksi edustajaa. Tapaamisen agenda oli sosiaali- ja terveysministeriön kansallinen lapsistrategia. Huipputapaamisessa keskusteltiin yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista tulevaisuudessa. Forssan NUVAlla oli kaksi jäsentä ja varajäsentä hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa. NUVAlla oli edustaja Forssan kaupungin nuorisopalveluiden tavoite-, kehittämis- ja toimenpideohjelman päivittämistä valmistelevassa työryhmässä. Samoin Forssan kaupungin Hyvinvointityöryhmässä (HyTeTu suunnitelma 2022-2025).

NUVA antoi lausunnon valtuustoaloitteeseen Pop-Up -nuorisotoiminnasta ja sen tarpeellisuudesta. Lausunto annettiin myös valtuustoaloitteeseen huumeiden käytön ehkäisemisestä ja torjumisesta.

NUVAn edustaja osallistui pyydettyyn Asuntopoliittiseen ohjaustyöryhmään.

5.5 Vapaa-ajan palvelut

Liikuntapaikkasuunnitelma päivitettiin 2025. Harjoitushallin isojen ulko-ovien uusiminen toteutui osittain. Lamminrannan saunojen ja kioskin kunnostus toteutui osin 2025, lisätyöt siirtyivät vuodelle 2026. Osallistavan budjetoinnin avantouinnin mahdollisuuden selvittäminen toteutui. Vesihelmen peruskorjauksen aloittaminen toteutui aikataulullisesti. Tölön lähiliikuntapaikka mm. skeitti/skuutti ei toteutunut. Toteutus siirrettiin vuodelle 2026.

Kaikille kuntalaisille tarkoitettu Ruostejärven liikunta-, retkeily- ja saunapaikkasuunnitelma valmistui suunnitellusti.

Liikunta ja hyvinvointi huomioon ottaen on edistytty. Useita palveluita tarjotaan kaikille ikäryhmille ja erityishuomiota vaativille kuntalaisille. Yhteistyö seudullisesti ja yhteisöjen kanssa on kehittynyt.

Liikuntatoimi vastaa palveluista ja tekninen toimiala vastaa liikuntapaikkojen kunnossapidosta ja uusista yhdyskuntalautakunnalle kuuluvista päätöksistä.

Kaupunki osallistui aktiivisesti kulttuurin ja liikuntatoimen tarjontaan. Mainontaa ja markkinointia tehtiin kiitettävästi kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja lehdistössä.

5.6 Museot

Museot palvelivat kolmessa eri kohteessa (päämuseo, Kuosikeskus, Ronttismäki). Museot olivat avoinna yleisölle 2 973 tuntia. Museotoiminta on kehittynyt ja kiinnostus niitä kohtaan on lisääntynyt. Textile Week oli edelleen suosittu myös kansainvälisesti ja on saanut laajaa huomiota mm. Japanissa. Forssan museo tiedottaa tapahtumista kuukausittain sosiaalisessa mediassa, kaupungin verkkosivuilla ja lähettää sähköpostia kuntalaisille, jotka ovat ilmoittautuneet sähköisten tiedotteiden tilaajaksi. Museo ylläpitää yhteyttä luottamushenkilöihin, kaupungin työntekijöihin sekä kuntalaisiin ilmoittamalla mm. mahdollisuudesta ilmoittautua vapaaehtoistoimintaan ajankohtaisten asioiden toteuttamisessa.

Forssan historiasta, tekstiiliteollisuudesta ja kulttuurista kiinnostuneet vapaaehtoiset ovat hyvin paljon osallistuneet museoiden toimintaan ml. pihatalkoot Ronttismäellä.

Museon tehtäviin on kuulunut järjestää Itsenäisyyspäivän tilaisuus Forssassa.

Museossa ja sen liitännäistapahtumissa oli kävijöitä 15 273. Forssan museon kokoelmiin kuului n. 25 000 esinettä, n. 200 000 valokuvaa, 500 hyllymetriä tekstiiliteollisuuden materiaalia ja kymmeniä arkistokokonaisuuksia.

5.7 Yhteislyseo, lukiokoulutus ja Elli

Forssan yhteislyseo (FYL) on vanhin maaseutulukio. Seudullisen lukion hallintoon kuuluu Forssan lisäksi Humppilan, Jokioisten ja Tammelan kunnat. FYLillä on seudullinen johtokunta. Se päättää mm. Lyseon työsuunnitelmasta ja kurssitarjottimesta. Johtokunnan pj. oli Forssasta, samoin kolme muuta jäsentä. Vpj. oli Tammelasta, Humppilan ja Jokioisten edustajia oli yksi per kunta.

FYLin johtokunta kokoontui viisi kertaa. Se valitsi mm. uuden vararehtorin, jonka tehtäviin kuuluu mm. opettajien lähiesimiestehtävät ja vastuu koulun arjesta.

2025 kouluterveyskyselyn tuloksia pidettiin yleisesti hyvinä. Oppimisen tuki ja erityisopetus -opetussuunnitelma päivitettiin.

FYL on moderni lukio, jossa kehitetään vuosittain jotakin uutta. FYL toteutti vaihto-oppilastoimintaa huomioitavalla suunnitelmallisuudella ja toimintatavoilla. Forssan lukiosta sijoittaudutaan paremmin jatko-opintoihin kuin valtakunnassa keskimäärin. FYLin tarjonta kurssivalikoimasta on laaja: kuvataide- ja muotoilulinja, musiikkilinja, kestävä kehitys sekä urheiluakatemia. 2025 lukio jakoi stipendejä ja lukiodiplomeja. Urheiluakatemian osalta FYLin johtokunta suositteli sopimuksen tekemistä Urheiluakatemia Tavastian kanssa, mikäli sopimukseen voidaan kirjata tuloutus Forssalle.

Uusia ylioppilaita keväällä 2025 valmistui 124 oppilasta. Lisäksi aikuisopetuksen puolelta neljä, kaksoistutkinnon suorittaneista 4 oppilasta sekä kuvataide- ja muotoilulinjalta 4 oppilasta.

Taide- ja koulutuskeskus Elli yhdistää Forssassa Wahren-opiston (kansalaisopisto, vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus), Lounais-Hämeen Musiikkiopiston (taiteen perusopetus), Forssan kuvataidekoulun (taiteen perusopetus) ja FYL (lukiokoulutus). Niillä on yhteinen hallinto. Ellin rehtorina toimi FYLin rehtori. Lounais-Hämeen musiikkiopistoon saatiin palkattua kitaransoiton opettaja.

5.8 Kirjasto

Forssan kirjasto on osa Louna-kirjastoja. Yhteistyötä tehdään seudullisesti (Forssa, Humppila, Jokioinen, Tammela, Ypäjä). Omatoimikirjasto toimii päivittäin aamusta iltaan asti. Forssalla ja Tammelalla on yhteinen kirjastoauto Lunki.

Perinteisten kirjojen tai kirjastossa luettavien lehtien lisäksi Forssan kirjastosta ja Louna-kirjastosta voi lainata liikuntapalvelujen hankkimia liikuntavälineitä. Lainattavissa forssalaisille on mm. lumikengät, nepsy-välineitä, urheilukello, ranne- ja nilkkapainot, rinkka, selätin, sup-lauta, tasapainomatto ja waist trimmer.

Kuntalaisille, jotka eivät ikänsä, terveyden tms. syyn vuoksi pysty itse asioimaan kirjastossa, on kirjastolla yhteydenottopalvelu.

Kirjastossa toteutettiin luentoja ja näyttelyitä sekä satutunteja aukioloaikoina. Palveluihin kuului lisäksi tietokoneen käyttö (4 kpl), tulostus, skannaus (maksuton), kopiointi ja mobiilitulostus pientä maksua vastaan. Kirjasto otti vastaan vierailijoita ja ryhmiä erikseen sovitusti.

Riskianalyysi

Sivistystoimialalla sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutettu hyvin, ml. kriisitilanteet, ensiapu ja erilaisiin hätätilanteisiin valmistautuminen.

Säästöjä on löydyttävä toiminnallisuuden ja talouden tasapainottamiseksi, mutta tulee edelleen pohtia tehtiinkö virhe, kun mm. vapaa-aikalautakunta lopetettiin ja monet kuntalaisille tärkeät asiat siirrettiin yhdelle lautakunnalle. Sivistystoimiala on kaupungin suurin toimiala, painopisteen pitäisi kuulua opetukseen, lasten, nuorten ja kaikenikäisten hyvinvointiin. Liian monialaiset tehtävät yhdelle lautakunnalle saattavat vahingoittaa eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia, kulttuurin ja liikunnan harrastamista.

Forssa on liikuntakaupunki, jossa on hyvät mahdollisuudet monipuoliseen harrastamiseen. Osalle lajeista ei ole riittävän kokoisia tiloja, ja alamittaiset liikuntatilat sekä -paikat ovat osin toimimattoman vanhoja ja peruskorjauksen tarpeessa. Forssa käyttää asukaskohtaisesti vähemmän rahaa liikuntaan kuin verrokkikunnat.

Sivistystoimen toimialan sopeutustoimien vaikutusta forssalaisten perheiden arkeen ja lasten mahdollisuuksiin harrastaa voisi arvioida.

FYLin opiskeluhuollon psykologiapalveluja ei voida hoitaa lähipalveluina. Opiskelijoiden on saatava tarvitsemansa tuki oikea-aikaisesti ja saavutettavasti.

6. Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta

Vuoden 2025 merkittävänä uudistuksena oli valtakunnallinen työ- ja elinkeinopalveluiden muutos (TE25, laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 380/2023), joka siirsi työvoimapalvelut valtiolta kuntien muodostamien työllisyysalueiden vastuulle 1.1.2025 alkaen. Tavoitteena uudistuksella on tehostaa työn ja työntekijöiden kohtaamista, edistää nopeaa työllistymistä sekä parantaa palveluiden paikallista kohdentumista. Muutoksen myötä suurin osa työttömyyden lakisääteisistä kustannuksista kohdentuu suoraan kaupungille niin sanotun kannustemallin mukaisesti.

Lisäksi samaan aikaan toteutui kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO25, laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023), jonka tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, osallisuutta ja kielitaitoa. Näiden kahden rakennemuutoksen ja hyvinvointialueiden muutosten myötä kaupunki on tullut osaksi laajempia ekosysteemejä liittyen asukkaiden hyvinvointiin ja työllistymiseen.

Vuonna 2025 hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta kokoontui 11 kertaa.

6.1 Työllisyys

Työllisyysalueena seudulla toimii 1.1.2025 alkaen TyöHäme. Hämeenlinnan kaupunki toimii työvoimapalveluiden järjestämisen vastuukuntana alueen kuntien mandaatilla. Tämä on muuttanut työllisyyteen liittyvää yhdyspintatyötä ja uudistanut prosesseja. Alkuvuosi TyöHämeessä oli uudelleen organisoinnin aikaa. TyöHäme on aktiivisesti rakentanut uutta tapaa järjestää työllisyyspalveluita. Forssan kaupunki ja TyöHäme perustivat yhteisviran 1.5.2025 alkaen (vastaava työkykyvalmentaja). Samoin työpajatoiminta korvautui ohjauspalvelutoiminnaksi.

Työllisyysalueiden muutoksen myötä ei ole enää mahdollisuutta palkkatukityöllistämiseen kaupungille, painopiste on siirtynyt yksityiselle työnantajasektorille. Tavoitteiden mukaisesti on valmisteltu sekä työnhakijoille että alueella toimiville työnantajille kohdennettuja palveluita ja tuotteita. Näiden lähtökohtana on toiminut kaupungin työttömyyden rakenne sekä forssalaisten työnhakijoiden profiili. Palveluilla on vastattu myös palvelurakenteen muutoksiin.

Yhteispalvelupiste Virtaamo on kaupungin, Fokka säätiön, Kanta-Hämeen hyvinvointialueen, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän sekä yhteistyön kautta TyöHämeen perustama monialainen palvelupiste. Virtaamo aloitti toimintansa tammikuussa 2025. Sen tavoitteena on tiivistää työllistymisen edistämisen yhteistyötä sekä toteuttaa asiakkaalle vaikuttavia palveluita. Virtaamoon on koottu fyysisesti kaikki työllistymistä edistävät toimijat ja se on lisännyt selkeästi monialaisuutta. Aktiivi on vuoden aikana ollut osin odotustilassa liittyen laajoihin muutoksiin lainsäädännössä.

Vuonna 2025 on kaupunkia sekä hyvinvointi- ja työllisyyslautakuntaa kuormittanut työttömyystukien maksuosuudet. Rahoitusmallin muuttuminen ja kasvaneet maksuosuudet eivät ole vastanneet varattuja määrärahoja, mutta se ei silti johda palvelualueen kokonaistalousarvion ylittämiseen. Vuonna 2025 maksuosuus on ollut 2 449 798 € eli n. 150 €/asukas.

Työllisyystilanne on ollut haastava valtakunnallisestikin. Vuoden 2025 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus Forssan työvoimasta on ollut 15,4 %, mikä on 0,6 % kasvu edellisvuodesta. Joulukuun 2025 lopussa työttömiä oli 1 065, joka on 3 % kasvu edellisvuoteen. Kuitenkin työnhakijoiden määrä on vähentynyt edellisvuodesta 5,3 %.

6.2 Kotoutumisen edistäminen

Vuoden 2024 lopussa laadittiin Kotoutumisohjelma 2025 yhteisesti Kotouttamo-kuntien, Kanta-Hämeen hyvinvointialueen, TyöHämeen, alueella toimivien ammatillisten koulujen, Kelan, ELY:n sekä seudun järjestöjen ja yhdistysten kanssa. Laajojen muutosten takia kotoutumisohjelmaa ei laadittu pidemmäksi aikaa. Kotoutumisohjelmassa on määritelty keskeisiä toiminta- ja palveluprosesseja.

Forssassa vieraskielisten osuus koko väestöstä on ollut kasvusuuntainen. Vuonna 2025 vieraskielisten osuus oli 10,2 % forssalaisista. Kotoutumisohjelman mukaisesti on todettu, että Kotouttamo yksinään ei vastaa kotoutumisen tarpeisiin vaan monimuotoisuus tulee ottaa huomioon kaikissa kunnan palveluissa. Ohjaus ja neuvonta siirtyi vuoden 2025 alusta yhteispalvelupiste Virtaamoon.

Uutena vastuutoimena on omankielisen yhteiskuntaorientaation kokonaisuus. Resursseja kohdennettiin myös suomen kielen perehdytyskonseptin rakentamiseen. KOTO25-muutokseen on vastattu näillä resurssien kohdentamisella sekä kotoutumisohjelmalla.

Forssassa yksityinen vastaanottokeskus lopetti toimintansa vuoden 2025 aikana. Tämä on vaikuttanut osin palvelutarpeeseen.

6.3 Hyvinvointi

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HyTeTu) edistämisen osalta on erillinen luku. Tässä on kuvattuna isoimmat muutokset vuoden 2025 aikana.

Forssan hyvinvointiryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana yhteensä viisi kertaa. Hyvinvointiryhmän kokoonpano vaihtui vuoden aikana. MIEPÄ-ryhmä kokoontui viisi kertaa ja lapsiystävällisyystyön koordinointiryhmä kolme kertaa. Sinä olet tärkeä- hyvinvointisuunnitelma on toiminut määrittävänä suunnitelmana toiminnan takana.

Hyte-kertoimen taloudellinen vaikutus on ollut positiivinen vuoden 2025 aikana edellisvuosiin verrattuna. Vuonna 2025 hyte-kerroin on ollut 18,2 €/asukas, kun edellisvuonna se on ollut 16,5 € /asukas.

Vuoden 2025 aikana valmisteltiin ja toteutettiin yhteisötalon (Haudankorvankatu 2) muutos ja hallinta siirtyi hyvinvointi ja kehitys -palvelualueelle. Hyvinvointitalo aloitti toimintansa syksyllä 2025. Lisäksi vuoden 2025 lopussa kaupunki varautui ottamaan vastuulleen osan Ystävänkammarin toiminnoista.

Riskianalyysi

Laaja-alaisen verkostotyön ja monen eri toimialan palveluekosysteemien yhteensovittaminen vaatii tarkkaa suunnitelmaa, selkeää roolijakoa ja jatkuvaa tavoitteiden seurantaa. Jotta muutoksilla saavutetaan lisäarvoa, on resurssien kohdentaminen oikein oleellista. Tämä yhteistyöverkoston täsmentäminen, roolijaon selkeyttäminen sekä palveluiden ja toimintojen yhteensovittaminen on ollut selkeä haaste. Palveluiden ja yhteistyön vakauttaminen on vuoden aikana toteutunut, mutta se tulee vaatimaan jatkuvaa kehittämistä myös tulevaisuudessa.

Kotouttamon toiminnan merkittävyyden huomioiden olisi tärkeää pohtia Kotouttamon vahvistamista yksikkönä. Kotouttamon toimintaa vakiinnuttava organisaatiouudistus voisi hyödyntää toimintaa.

Vuoden aikana suurimmaksi haasteeksi on kuitenkin noussut kasvanut työttömyys. Riskit työttömyyden kehittymiseen ovat edelleen. Tämä on nostanut myös työttömyysetuuksien rahoitusvelvollisuuden kustannuksia. Lisäksi vuoden aikana rahoitusmalli työttömyysetuuksiin liittyen on muuttunut.

Väestömäärän muutokset, työikäisen väestön määrän väheneminen sekä vieraskielisten osuuden ja huono-osaisuuden kasvu aiheuttavat tulevaisuudessa haasteita, joita tulee ennakoida.

Luvussa 12 Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuus käsitellään hyte-kerrointa ja TEAviisareita. On huomattava, että mahdolliset muutokset näkyvät hyte-kertoimessa viiveellä. Nyt positiivista muutosta on ollut kuntajohdon ja kulttuurin osalta. Kehitettävää olisi edelleen perusopetuksessa, mutta myös liikunnassa ja lukiokoulutuksessa, vaikkakin ovat samalla tasolla viime vuoteen nähden. Hyte-kertoimien kannalta kaikkien osalta painottuu raportoinnin merkitys, jotta kaikki vaikuttavat toimet tulevat myös näkyviin hyte-kertoimissa. Raportoinnin tarkastelu sen täsmällisyyden ja tarkkuuden osalta olisi hyvä olla osa jokaisen oma-arviointia.

Yhteenveto

Muutokset työvoimapalveluiden järjestäytymisessä ovat olleet merkittävät, sillä muutos on sisältänyt sekä rakenteellisia muutoksia että rahoitusmallin muutoksia. Haasteeseen on kyetty vastaamaan suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Laaja yhteistyö on kehittynyt. Toiminnan vakauttamisen jatkaminen, jatkuva kehittäminen ja läheisempi yhdyspintatyö voivat mahdollistaa myös nopean reagoinnin muutoksiin ja haasteisiin.

Työllisyyspalveluiden muutoksen ja toteutuksen arviointi on haastavaa, sillä muutos on ollut historiallinen ja aiempaa vertailukohtaa ei ole. Vuosi 2025 on ollut vakiinnuttamisen ja yhteisten toimintamalliin rakentamisen aikaa.

Hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen talousarvion toteuma oli ylijäämäinen ja toteuma oli 974 200 euroa talousarviota parempi.

6.4 Uudet suositukset

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden työssä voisi arvioida tarvetta myös asuntopoliittisen segmentoinnin näkökulman hyödyntämistä ennaltaehkäisyssä ja onko sen osalta tarvetta yhteistyöhön yhdyskuntalautakunnan kanssa.

7. Yhdyskuntalautakunta

Vuonna 2025 yhdyskuntalautakunta kokoontui 11 kertaa. Yhdyskuntalautakunnan vuotta määritteli merkittävästi datakeskushanke, joka saapui päätökseen kaavan hyväksymisen myötä valtuustossa vuoden 2025 loppupuolella.

Loput sote-kiinteistöistä (pääterveysasema, paloasema ja Heikanrinteen palvelukeskus) myytiin Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle. Tämä oli oikea-aikaista, sillä kiinteistöistä olisi tullut korjaustarpeineen merkittäviä riskisijoituskohteita. Sote-kiinteistöjen huollosta on sovittu kaupungin toimittamana palveluna vuoden 2026 loppuun.

Vesihelmen peruskorjaus alkoi ja sujui suunnitelmien mukaisesti läpi vuoden 2025. Tutustumme Vesihelmen remonttiin tarkemmin vuoden 2026 arviointikertomuksessamme.

Kurjenpesän päiväkodin purkaminen toteutui.

Talousarviossa erittelemättömiin pieniin rakennusten peruskorjauksiin ja kunnostuksiin varattu 800 000 € käytettiin täysimääräisesti. Tällä määrärahalla uusittiin mm. rakennusten valaistuksia, kaiteita sekä väliaikaisen kuntosalin rakentaminen urheilutalo Feeniksiin.

Tällä määrärahalla myös Lamminrannan sauna rakennettiin, tosin 376 850,75 € hintalapulla alkuperäisen 150 000 € kustannusarvion sijasta. Yhdymme tilintarkastajan huomioon siitä, että etukäteen tiedossa olevat työt olisi eriteltävä jo talousarvioprosessin aikana. Kyseistä määrärahaa pitäisi käyttää myös tosiasiallisiin korjaustöihin, ei rakennushankkeisiin, jollaisena hanketta toimivaltarajojen puitteissa käsiteltiin.

Infrapalvelut varautui uuden Forssan kävelyn- ja pyöräilyn kehittämisohjelman toimiin ja toteutti suunnitelman mukaisesti kaupungin strategian mukaisia vastuullisuustoimia.

Suurin osa maankäytön resursseista meni odotetusti datakeskushankkeeseen, johon liittyen selvityksiä on tehty ennätysmäärä. Tonttimyynti ei toteutunut suunnitellusti.

7.1 Uudet suositukset

Talousarvioprosessin ulkopuolella korjauksiin varattua määrärahaa pitäisi käyttää vain korjauksiin, jotka eivät ole tiedossa ennalta.

8. Ympäristölupalautakunta

Vuonna 2025 ympäristölupalautakunta kokoontui 10 kertaa.

Ympäristölupalautakunnan toiminta keskittyi rakennusvalvontaan, ympäristönsuojeluun, ympäristölupa-asioihin sekä maankäytön suunnitteluun liittyviin lausuntoihin. Lautakunta toimi kunnan ympäristönsuojelu-, rakennusvalvonta- ja maa-ainesviranomaisena.

Vuoden aikana keskeisiksi teemoiksi nousivat uuden rakentamislain toimeenpano, rakennusjärjestyksen uudistaminen, ympäristö- ja jätelupien käsittely, teollisuusalueiden kehittämiseen liittyvät lausunnot, datakeskus- ja kiertotaloushankkeiden vaikutusten arviointi ja hallinto-oikeuksille annetut lausunnot.

8.1 Rakennusvalvonta ja lainsäädännön muutokset

Lautakunta valmisteli uuden rakentamislain mukaisen rakennusjärjestyksen käyttöönottoa. Samalla tarkasteltiin viranhaltijapäätösten delegointia ja rakennusvalvonnan toimintatapojen kehittämistä. Tavoitteena oli sujuvoittaa käsittelyprosesseja ja varmistaa uuden lainsäädännön edellyttämä toimintamalli.

8.2 Ympäristö- ja kaava-asiat

Vuoden aikana lautakunta käsitteli useita ympäristö- ja jätelupiin liittyviä asioita sekä antoi lausuntoja merkittävistä kaavahankkeista.

Kaavoituksen osalta keskeisiä kokonaisuuksia olivat Rytökallion asemakaavamuutos sekä Kiimassuon alueen asemakaavamuutos.

Rytökallion asemakaavamuutoksen tavoitteena oli mahdollistaa tilaa vaativan teollisuuden, mukaan lukien datakeskustoiminnan, sijoittuminen alueelle. Lautakunta arvioi hankkeen ympäristövaikutuksia ja alueen infrastruktuurin riittävyyttä.

Kiimassuon alueeseen liittyvissä käsittelyissä korostuivat jätteenkäsittely, kiertotalous sekä ympäristövaikutusten hallinta.

Arvio toiminnasta

Ympäristölupalautakunnan toiminnassa korostuivat vuonna 2025 juridisesti ja ympäristöllisesti vaativat lupa- ja kaavoitusasiat. Lautakunta osallistui aktiivisesti kaupungin maankäytön ja elinkeinoelämän kehittämiseen sekä uuden rakentamislainsäädännön toimeenpanoon.

Vuosi 2025 osoitti ympäristö- ja maankäyttöasioiden kasvavaa monimutkaisuutta erityisesti suurten teollisuus- ja datakeskushankkeiden yhteydessä.

Suhteessa kaupungin strategian tavoitteisiin ekologisesta järkivihreydestä, olisi syytä tarkastella lisäpanostuksia tarveharkintaisiin toimintoihin, joihin laki ei suoraan velvoita, kuten ympäristönsuojelun edistämiseen.

Riskianalyysi

Toiminta on monimuotoista ja sellaisena vaikeasti mitattavaa. Kuitenkin mittaroinnin kehittäminen olisi tärkeää, jotta toiminnan vaikuttavuuden muutoksia voitaisiin paremmin seurata. Mm. kestävän kehityksen toiminnan mittaamista olisi syytä kehittää.

8.3 Uudet suositukset

Lautakunnan olisi kartoitettava missä määrin tarveharkintaisia toimintoja pitäisi lisätä, jotta kaupungin strategiset tavoitteet toteutuisivat paremmin.

9. Jätelautakunta

Vuonna 2025 jätelautakunta kokoontui 9 kertaa ja toimialueen ympäristönsuojeluviranomaiset lautakunta on tavannut kerran. Yhteistoiminta-alueen yhteistyökokouksia jätelautakunnan ja Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n välillä pidettiin 10 kpl. Toimialueen kuljetusyrittäjien kanssa suunniteltu tapaaminen jäi pitämättä, yhtenä vaikuttavana tekijänä kuljetusjärjestelmiin liittyvän hallinto-oikeuden ratkaisun puuttuminen edelleen.

Jätelautakunta toimii Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n yhteistoiminta-alueen kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Yhteistoiminta-alueen kuntia on 16 kpl (Forssa, Tammela, Jokioinen, Ypäjä, Humppila, Urjala, Akaa, Koski TL, Somero, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Huittinen, Sastamala, Säkylä ja Eura). Forssa toimii vastuukuntana ja osa viranomaispäätöksistä on delegoitu jätelautakunnan alaisuudessa työskenteleville viranhaltijoille.

Vuoden aikana tehdyt viranhaltijapäätökset ja käsitellyt ilmoitukset sekä muutos edelliseen kauteen verrattuna.

Päätös jätemaksun kohtuullistamisesta 303 kpl +8
Päätös jäteastian tyhjennyksen keskeyttämisestä 134 kpl -19
Päätös jäteastian tyhjennysvälin pidentämisestä 770 kpl -837
Päätös kimppa-astiasta tai -kompostorista 18 kpl -14
Kompostointi-ilmoitus 891 kpl -1739
Ilmoitus asumislietteiden omatoimisesta käsittelystä 11 kpl

Hakemuksia asumislietteiden tyhjennyksen keskeyttämisestä tai tyhjennysvälin pidentämisestä ei saapunut tarkastelujaksolla. Hallinto-oikeuteen tehtiin yhteensä viisi valitusta jätemaksun kohtuullistamispäätöksistä.

Kesän aikana suoritettiin kompostoritarkastuksia Forssan, Jokioisten ja Tammelan taajamien muodostamalla yhtenäisellä alueella sekä Sastamalan taajamassa. Tulokset olivat kokonaisuutena hyviä. Näillä alueilla biojätteen erilliskeräys tai kompostointi on jätehuoltomääräysten mukaan pakollista vakituisesti asutuilla kiinteistöillä.

Tarkastuspäiviä kertyi yhteensä 12, ja niiden aikana tarkastettiin 480 kompostoria. Näistä vain 34 kompostoria (eli 7,1 %) ei täyttänyt jätehuoltomääräysten vaatimuksia. Jätehuoltomääräykset on päivitetty ja ne astuivat voimaan 1.1.2026.

Factan (jätehuollon sähköinen asiointi) käyttöönottaminen jäi puutteellisen rahoituksen takia kesken. Osasyynä tähän oli myös se, että kehitystyö päästiin aloittamaan vasta loppuvuodesta, koska jätehuoltomääräysten päivittäminen ja kompostoritarkastusten toteuttaminen työllistivät ennakoitua enemmän. Kehitystyö kuitenkin jatkuu ja sähköinen asiointi avataan osittain vuonna 2026. Suunnitelmana on avata sähköinen asiointi kokonaan vuoden 2027 alussa. Vuoden 2027

talousarvioon on varattava riittävät määrärahat, jotta sähköinen asiointi saadaan avattua kokonaan.

Talouden seurannan tuloslaskelma vastasi talousarviota.

Riskianalyysi

Lainsäädäntömuutosten tahti ja henkilöstöresurssien tasapainottaminen teettävät ylimääräistä painetta. Jätelautakunnan työnjakoa on syytä tarkastella, kun jätelautakunnassa aloittaa uusi työntekijä. Tämän jälkeen työnjakoa pystytään selkeyttämään ja tehostamaan. Erilaisiin kehitys- ja selvitystöihin on varauduttava talousarviossa ja mahdollisuuksien mukaan aloitettava työ heti alkuvuodesta. Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksen siirtyminen kunnan vastuulle vaiheittain vuoden 2028 aikana tulee lisäämään jätelautakunnan työmäärää ja asiaan on varauduttava talousarviossa.

9.1 Edelliset suositukset

Henkilöstöresursointiin on puututtu asianmukaisesti.

10. Keskusvaalilautakunta

Vuonna 2025 keskusvaalilautakunta kokoontui 8 kertaa. Lähes kaikki kokoukset liittyivät kunta- ja aluevaaleihin, jotka pidettiin vuoden 2025 alussa.

Keskusvaalilautakunta hoiti vuoden 2025 keskeisen tehtävänsä eli kuntavaalien toteuttamisen asianmukaisesti. Toiminnassa korostuivat prosessien hallinta sekä aikataulujen noudattaminen. Lautakunnan toiminta tuki kaupungin demokraattisen päätöksentekojärjestelmän toimivuutta ja kuntalaisten luottamusta vaalijärjestelmään.

Keskusvaalilautakunnan keskeisin tehtävä vuonna 2025 oli kunta- ja aluevaalien järjestäminen. Lautakunta vastasi vaalien valmistelusta, ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän käytännön järjestelyistä, ääntenlaskennasta sekä vaalituloksen vahvistamisesta. Toiminta oli aikataulutettua ja vahvasti sidottua vaalilainsäädäntöön.

Kunta- ja aluevaalit olivat ensimmäiset kaksoisvaalit sitten vuoden 1996 yhdistettyjen europarlamentti- ja kuntavaalien. Odotusten mukaisesti kaksoisvaalit muodostivat haasteen hylättyjen äänestyslippujen osalta: yhteensä 427 hylättyä lippua, kun erikseen suoritetuissa kuntavaaleissa (2021) ja aluevaaleissa (2022) hylättyjä lippuja oli yhteensä 153.

Vaikka kaksoisvaalien haasteet ovat kaikille kunnille yhteiset, prosessia on parannettava demokratian toteutumiseksi.

Vuoden aikana lautakunta käsitteli muun muassa: vaaliviranomaisten nimeämisiä, ennakkoäänestyksen järjestämistä, vaalimateriaalien hallintaa, äänten tarkastus- ja laskentamenettelyjä, kuntavaalien tuloksen vahvistamista, valtuutettujen ja varavaltuutettujen määräämistä. Syksyllä lautakunta käsitteli myös valtuustokauden aikana syntyneitä henkilövaihdoksia.

10.1 Uudet suositukset

Lautakunnan olisi kehitettävä kaksoisvaalien prosessia siten, että hylättyjen äänestyslippujen määrä vähenisi merkittävästi tulevissa kaksoisvaaleissa.

Lautakunnan pitäisi raportoida vuodestaan tilinpäätöksen yhteydessä.

11. Konserniyhteisöt

Forssan kaupunkikonsernin kokonaisuus rakentuu useasta, tehtävältään selkeästi eriytetystä tytäryhtiöstä ja liikelaitoksesta, jotka ulottuvat vesihuollon kriittisestä infrastruktuurista elinkeinojen kehittämiseen, asuntokannan hallintaan sekä tukipalveluihin. Seuraavissa alakappaleissa kuvataan kunkin yksikön keskeinen rooli, taloudellinen asema ja ajankohtaiset kehityssuunnat, jotta kokonaisuus hahmottuu sekä konsernin johtamisen että palvelujen käyttäjien näkökulmasta. Tässä osiossa on käytetty tekoälyn tuottamaa tekstiä, joka on merkitty *kursiivilla*. Niihin yhteisöihin, joista tarkastuslautakunta ei ole erikseen lausunut, perehdymme vuoden 2026 arviointikertomuksessa.

11.1 Vesihuoltoliikelaitos

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 30. toimintavuonna 2025 valmistui Kanta-Hämeen maakunnan yhteinen vesihuoltosuunnitelma vuoteen 2040 seudullisen ja maakuntarajat ylittävän yhteistyön syventämiseksi Pirkanmaan, Varsinais-Suomen ja Uudenmaan suuntiin. Laitoksen oma, vuoteen 2033 ulottuva ja elokuussa 2023 hyväksytty strategia huomioi Läntisen Suomen vesihuoltostrategian 2050, Forssan kaupunkistrategian ja vuoden 2022 sidosryhmätutkimuksen ja sitä edistetään "Tipasta tekoihin" -toimenpideohjelmalla. QTS:n datakeskushankkeen vuoksi vuoden 2026 talousarviossa varaudutaan nopeisiin infrainvestointeihin, ja vaikka hanke helpottaa liittymismaksuillaan taloussuunnittelua, toimitaan isossa kuvassa laskevilla markkinoilla.

Vuonna 2022 käynnistetyt kuntarajan ylittävän vesihuoltolinjan ja uuden vedenkäsittelylaitoksen projektit valmistuivat, ja laitos otettiin käyttöön joulukuussa 2025. Saneeraussuunnitelma nimeää työkohteet aina seuraavaksi 10 vuodeksi.

Viisijäseninen johtokunta kokoontui 12 kertaa käsitellen 74 asiaa ja ennen 31.5.2025 sekä 1.6.2025 alkaen toimineissa kokoonpanoissa esittelijänä oli vesihuoltojohtaja. Vuoden lopussa laitoksella oli 18 työntekijä- ja toimihenkilöä.

11.2 Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Forssan kaupunkikonserniin kuuluvan Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n tilikautta leimasivat suuret sopimusmuutokset Oma Hämeen irtisanottua palvelunsa. Pitkien neuvottelujen ansiosta sekä ateria- että puhtauspalvelut saatiin kuitenkin sovittua jatkumaan vuoden 2026 loppuun asti. Yleisen asiakasmäärän vähentymisen vuoksi lounaita tuotettiin 50 093 kappaletta vähemmän kuin edellisvuonna, mikä johti muun muassa sairaalan henkilöstöruokalan sulkemiseen. Toimintaa tehostettiin ateriapalveluissa uuden mitoitusohjelman avulla, jolloin kokonaishävikki laski 19,3 prosenttiin. Puhtauspalveluissa puolestaan päivitettiin Forssan kohteiden palvelukuvaukset ja investoitiin uuteen siivousrobottiin.

Henkilöstöpuolella työterveyshuollon tarkka seuranta laski kustannuksia 51 439 eurolla. Sairauspoissaolot alittivat tavoitteen ateriapalveluissa erinomaisesti (7,3 päivää/työntekijä), mutta puhtauspalveluissa tavoite ylittyi (25,8 päivää/työntekijä) edellisvuoden parannuksesta huolimatta. Taloudellisesti merkittävin uudistus oli tilitoimistopalveluiden eriyttäminen omaksi yhtiökseen, mikä maksoi emoyhtiölle 67 775,34 euroa. Lisäksi yhtiö lyhensi kaupungin pääomalainaa 100 000 eurolla, jolloin velkaa jäi jäljelle vielä 200 000 euroa.

Tarkastuslautakunnan huomio: Asiakassopimusten jatkuvuus luo merkittävän riskin: jos hyvinvointialueen luomaa tyhjiötä ei kyetä täyttämään muilla asiakkailla, jäljelle jäävät asiakkaat joutuvat kattamaan keskuskeittiö Loimun kustannukset.

11.3 Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy

Forssan kaupunkikonserniin kuuluvan Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:n tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita omistajilleen ilman varsinaista osingontuotto-odotusta. Yhtiön 96 osakkeesta Forssan kaupunki omistaa 90, ja Loimijoen Kuntapalvelut Oy, Hausjärven kunta, Koski TL kunta, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä, Marttilan kunta sekä Someron kaupunki kukin yhden osakkeen. Yhtiö perustettiin 2.8.2024, ja liiketoiminta siirtyi sille 1.1.2025. Alkuvuotta leimasivat sujuvan siirron varmistaminen, edellisvuoden henkilöstövaihdoksista johtuneet koulutukset, ulkopuolisen kiireavun käyttö sekä perustamiskustannukset. Ensimmäinen toimintavuosi 2025 sujui silti onnistuneesti: työprosesseja kehitettiin, määräajoissa pysyttiin ja liiketoiminta kasvoi Marttilan kunnan ulkoistettua palkanlaskentansa yhtiölle.

Toiminnan keskeisiä riskejä ovat järjestelmä- ja henkilöstöriskit, joita hallitaan järjestelmäpäivityksillä, tarkalla harkinnalla sekä huolehtimalla työhyvinvoinnista ja osaamisen jakamisesta; kertomusvuonna henkilöstövaihdoksia ei ollut. Kasvua ja riskien pienentämistä haetaan uusasiakashankinnalla ja loppuvuodesta 2025 sekä alkuvuodesta 2026 on käyty aktiivisia neuvotteluita kahden uuden asiakasehdokkaan kanssa mahdollisesta yhteistyöstä vuoden 2027 alusta alkaen. Yhtiön hallitus kokoontui kertomusvuonna 5 kertaa, ja sen kokoonpano vaihtui heinäkuussa. Varsinainen yhtiökokous pidettiin 2.7.2025 ja siellä oli edustettuna 95 osaketta eli 98,96 % äänivallasta. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2024 tilinpäätös ja toimintakertomus, valittiin hallitus sekä päätettiin sen palkkioista. Tilikauden taloudellinen tulos oli onnistunut liikevaihdon oltua 1 135 494 euroa ja liikevoiton 5 768 euroa ylijäämäinen.

Tarkastuslautakunnan huomio: Tilitoimistopalveluiden kasvupotentiaali lienee hankintalain uudistuksen synnyttämää, tämä aiheuttaa huomioita myös resurssipuolella.

11.4 Forssa-Asunnot Oy

Forssan kaupungin kokonaan omistama Forssa-Asunnot Oy tarjoaa vuokra-asuntoja eri puolilla kaupunkia ja ylläpitää kiinteistöjä. Yhtiön omistuksessa on Isoniityntie 51 sijaitseva palvelutalo sekä 487 huoneistoa, joista 203 on ARA-rajoitteisia ja 284 vapaarahoitteisia, minkä lisäksi se hoitaa kaupungin ja hyvinvointialueen asuntojen vuokraustoimintaa ja -valvontaa. Tilikaudella BDO Oy:n tarkastama ja kahdeksan kertaa kokoontuneen hallituksen johtama yhtiö järjesti varsinaisen yhtiökokouksen 26.6.2025 ja käynnisti kiinteistöstrategiaan tähtäävän pitkän ajan korjaussuunnittelun taloushallinnon ollessa Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:llä. Neljän oman työntekijän lisäksi huolto- ja korjaustyöt ostettiin ulkopuolisilta; kaudella remontoitiin noin 15 asuntoa sekä Saksankuja 3 vesikatto 90 343 eurolla, jolloin korjauksiin käytettiin kaikkiaan 453 225 euroa (vuonna 2024 569 471 euroa). Organisaation pienuuteen, tietoturvaan, vuokratappioihin ja ikääntyvän kiinteistökannan vuotoihin liittyviä riskejä hallitaan henkilöstökoulutuksella, perintäkäytännöillä, ICT-keskittämisellä ja vedenkulutuksen etäseurannalla, ja yhtiön omaisuus on suojattu LähiTapiola Loimi-Hämeen vakuutuksilla, joita täydentää kaupungin hallinnon vastuuvakuutus.

Yhtiön maksuvalmius oli hyvä, ja liikevaihto nousi 3 361 474 euroon edellisvuoden 3 305 856 eurosta. Tehtyjen 398 933 euron poistojen ja arvonalentumisten (vuonna 2024 409 069 euroa) jälkeen tilikauden tulokseksi kirjattiin 316 365 euroa, mikä oli selvästi enemmän kuin vuoden 2024 osoittama 65 655 euroa. Suojattuja lainoja lyhennettiin ohjelman mukaan 678 566 euroa, jolloin tilikauden päättyessä rahoituslaitoslainoja oli 9 407 097 euroa ja Forssan kaupungin lainoja 1 170 294 euroa (yhteensä 10 577 391 euroa) taseen loppusumman ollessa 12 754 229 euroa ja oman pääoman 1 641 373 euroa.

Tarkastuslautakunnan huomio: Vuokra-asuntojen käyttöaste on 70 %, joka ei muodosta välitöntä ongelmaa, mutta asunnoissa on kohtaamisongelmaa ja tilanteena ei ole kestävä. Tarjontaa olisi suurille asunnoille, mutta kysyntää pienille asunnoille. Merkittävää on myös saneerausvelka vesiverkostosaneerauksen puuttuessa lähes kaikista rakennuksista.

11.5 Forssan Yrityskehitys Oy

Forssan kaupungin sataprosenttisesti omistama elinkeino- ja kiinteistöyhtiö Forssan Yrityskehitys Oy saavutti kuluneena tilikautena kolmenkymmenennen toimintavuotensa. Yhtiön perustehtävänä oli edelleen alueen yritystoiminnan kehittäminen, matkailun koordinointi sekä toimitilojen tarjoaminen. Merkkivuoden aikana yhtiö jatkoi kiinteistöjensä modernisointia päivittämällä turvateknisiä laitteita sekä parantamalla ilmanvaihtoon ja energiatehokkuuteen liittyviä elementtejä. Lisäksi toiminnassa keskityttiin omistusten korjausvelan purkamiseen ja valmistauduttiin tulevaan toimiston julkisivuhankkeeseen. Digitaalisuutta hyödynnettiin edelleen tapahtumatoiminnassa, jota jatkettiin verkossa ja yhtiön päätapahtuma FRUSH järjestettiin hybriditapahtumana.

Taloudellisesti yhtiön maksuvalmius pysyi tilikauden aikana kohtalaisena. Liikevaihto kasvoi 2 135 560,49 euroon, kun se vuonna 2024 oli 2 016 637,61 euroa. Tilikauden tulos poistojen jälkeen oli puolestaan 1 196,40 euroa, mikä merkitsee laskua verrattuna vuoden 2024 tulokseen, joka oli 163 421,41 euroa. Yhtiön taseen loppusummaksi kirjattiin 12 102 125,16 euroa, josta oman pääoman osuus muodosti 2 303 274,91 euroa.

11.6 Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry:n kulunut vuosi oli sen 53. toimintavuosi, ja yhdistys jatkoi sääntömääräistä työtään vanhusten sosiaalisen aseman ja hoitomahdollisuuksien parantamiseksi sekä heidän henkisen ja kehollisen kuntonsa ylläpitämiseksi. Yhdistyksen rakennukset ja irtaimisto on ollut vuokrattuna Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle palvelutoimintaa ja vanhusten asuntoja varten, mutta hyvinvointialue on irtisanonut Rimpikodon vuokrasopimuksen päättymään 31.10.2026 ja jatkaa vastaisuudessa vain Tyykihovin vuokrausta. Tämän seurauksena Rimpikoto jää yhdistyksen oman vuokraustoiminnan piiriin, ja vaikka hyvinvointialue osoittaa kohteeseen vuokralaisehdokkaita asuntojen osalta, voivat kiinteistön yhteiset tilat osoittautua vaikeasti vuokrattaviksi. Taloudellisesti toimintavuosi toi yhdistykselle vuokratuottoja yhteensä 403 680 euroa.

11.7 Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän (LHKK) vuotta 2025 leimasi vuosien 2026–28 strategian luominen. EFQM-malliin ja IMS-järjestelmään pohjautuvassa laatutyössä uusittiin Ekokompassi- ja Great Place to Work -sertifikaatit, alettiin rakentaa yrittäjämäistä sertifiointia Suomen, Hämeen ja Forssan Yrittäjien kanssa, ja OKKA-säätiön sertifikaatti uusittiin 2024 kolmivuotiskaudeksi. Työelämäyhteistyötä syvennettiin toukokuussa 2025 Hämeen kauppakamarin järjestämässä, Forssan Yrityskehityksen ja Hämeen liiton mahdollistamassa kone- ja tuotantotekniikan arvioinnissa, jonka neljän yrityksen auditoinnin myötä LHKK sai 13.8.2025 HTA-sertifikaatin yhteistyön jatkuessa vuonna 2026. Vuonna 2025 rahoituksesta 70 % määräytyi opiskelijavuosien, 20 % suoritteiden ja 10 % tuloksellisuuden mukaan strategiarahoituksen ollessa enintään 2 %, kunnes malli muuttui 1.1.2026 suorite- ja vaikuttavuuspainotteiseksi. Vuoden 2025 valtionosuusrahoitus oli 12 975 776 euroa (683 396 euron leikkaus vuoteen 2024 nähden), mikä ennakoitiin budjetoidulla 12 900 000 eurolla hyvin sisältäen 120 000 euron korotuksen torninosturikoulutukseen ja 21 000 euroa työpaikkaohjaajille. Alkuvuonna 2026 Opetushallituksen raportit eivät täysin tue seurantaa ja väestökato haastaa opiskelijavuosien kerryttämistä, vaikka 2025 tavoite täyttyi. Investoinneissa F-rakennuksen saneeraus toteutettiin 2025 (suunnittelu alkoi 2024) ja Kuustossa opiskelijatyönä tehty FAI-5-omakotitalo myytiin uutta aloittamatta.

12. Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyö

Kuntalain 37§:n mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan hyvinvoinnin edistäminen. Forssan kuntastrategiassa on määritelty strategian ytimen, Järkivihreä Forssa 2030:n ympärille kolme teemaa, jotka hyvinvointisuunnitelman mukaan luovat tuen hyvinvoinnin edistämisen työlle Forssan kaupungissa. Taloudellinen järkivihreys luo perustan ja mahdollistaa elinvoimaisuuden Forssalle ja forssalaisille koko strategiakaudella.

Strategia on hyväksytty valtuuston kokouksessa 9.9.2019. Strategiaa on tarkasteltu viime vaalikaudella kunnanvaltuuston kokouksessa 12.12.2022 §79.

Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistymistä mitataan Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen toimesta ja tuloksista raportoidaan teaviisari.fi -sivustolla HYTE-kertoimien avulla.

HYTE-kerroin on kunnille ja hyvinvointialueille kohdistettu valtionosuuden lisäosa, jolla kannustetaan vaikuttavaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kunnan saaman rahoituksen määräytymiseen vaikuttaa osin se, miten kunta huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä esimerkiksi johtamisen, suunnitelmallisuuden ja toimenpiteiden tuloksellisuuden näkökulmasta. Kerroin perustuu THL:n määrittelemiin prosessi- ja tulosindikaattoreihin ja se on osa kuntien yleiskatteellista valtionosuutta. Kuviossa 6. on esitetty Forssan kaupungin HYTE-kertoimen tuloksia sektoreittain.

TEAviisari on THL:n ylläpitämä seurantajärjestelmä, joka mittaa ja vertailee kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita, johtamista ja käytäntöjä. HYTE-kerroin hyödyntää TEAviisarin tietoja suoraan erityisesti toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden osalta ja näiden tulosten perusteella määräytyy osa kunnan saamasta valtionosuuden lisäosasta. Käytännössä TEAviisari tuottaa tiedon ja HYTE-kerroin muuntaa tämän tiedon taloudelliseksi kannustimeksi kunnille.

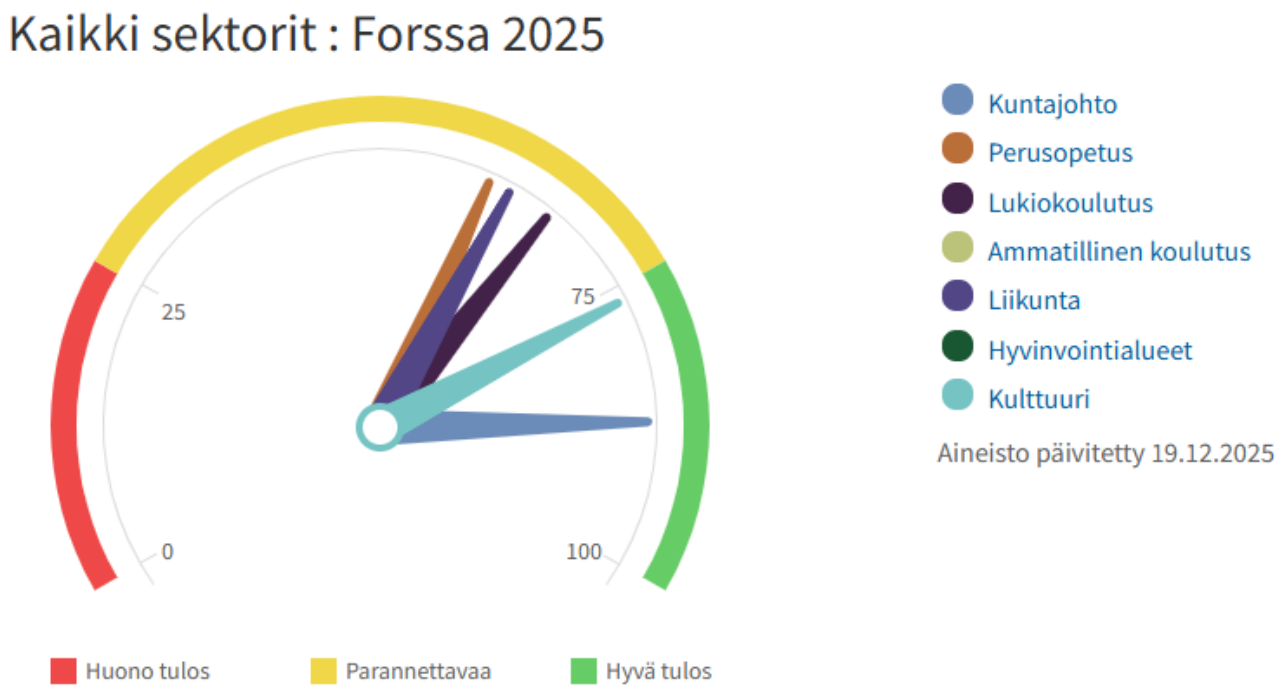

TEA-viisarin mukaan Forssan kaupungin kaikkien mitattavien osa-alueiden viisarit osoittavat ”parannettavaa” -sektorille pois lukien kulttuuri ja kuntajohto, joille on merkitty hyvä tulos.

Pisteet	Forssa	Kanta-Hämeen hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	72	70	72
Kuntajohto	87	75	87
Perusopetus	60	63	64
Lukiokoulutus	66	70	69
Ammatillinen koulutus	..	65	66
Liikunta	62	69	69
Hyvinvointialueet	..	54	59
Kulttuuri	76	76	77

Taulukko2. TEA-viisarin tulosten vertailua. (Lähde: teaviisari.fi)

Forssan TEA-viisarin numeraaliset tulokset osoittavat, että Forssan kaupungin eri osa-alueiden mittaustulokset ovat Kanta-Hämeen hyvinvointialueeseen paremmat ja koko maahan verrattuna samalla tasolla. Osa-alueista kuntajohdon tulos on myös Kanta-Hämeen hyvinvointialueen toimijoita selvästi parempi. Heikoimmat tulokset tulevat perusopetuksen sektorilta. Kaupungin TEA-viisarin tuloksia on perusteltua verrata maakunnan sijasta hyvinvointialueen tuloksiin, koska usean sektorin tulos muodostuu yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa.

Forssan kaupunki on kytkenyt turvallisuuden mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Forssan kaupungissa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen (HyTeTu-työ) on laaja-alainen ja koko kunnan toimintaan kytkeytyvä tehtävä, joka koskee kaikkia väestöryhmiä. Työ perustuu kuntalaisten hyvinvoinnin systemaattiseen seurantaan ja korostaa yhdenvertaisuutta, osallisuutta sekä monitoimijaista yhteistyötä kaupungin, hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja asukkaiden kesken. Suunnitelmakaudella 2022–2025 toiminnan päätavoitteena oli hyvinvoiva forssalainen ja sujuva arki, erityisinä painopisteinä turvallisuuden edistäminen, ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, lasten, nuorten ja ikäihmisten huomioiminen sekä väestön toimintakyvyn tukeminen.

Forssan kaupungissa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen (HyTeTu) arviointitoiminta on kuvattu valtuustokaudelle 2025–2029 osana strategista suunnittelua ja toiminnan seurantaa. Arviointitoiminta perustuu jatkuvan parantamisen PDCA-malliin ja se on kytketty kuntastrategiaan, hyvinvointisuunnitelmiin sekä talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin. Arvioinnin tarkoituksena on tuottaa tietoa HyTeTu-työlle asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta sekä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta päätöksenteon ja toiminnan kehittämisen tueksi.
Arviointitoiminta rakentuu useiden toimijoiden tuottamalle tiedolle. Arviointiin osallistuvat kuntalaiset, luottamushenkilöt sekä johto ja henkilöstö, ja arvioinnit kohdistuvat strategisten tavoitteiden toteutumiseen, palvelujen laatuun sekä riskienhallintaan. Arviointien suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitu osallisuus, yhdenvertaisuus ja eri väestöryhmien mahdollisuudet osallistua arviointiin.

Arvioinnissa tarkastellaan HyTeTu-työtä kokonaisuutena, mutta myös erikseen määriteltyjä väestöryhmiä sekä teema- ja osa-alueita.

Valtuustokaudelle on määritelty vuosittain etenevä arviointi- ja tiedonkeruuaikataulu, jossa arvioinnit kytkeytyvät tilinpäätöksen, hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelmien laadintaan ja arviointiin. Arviointitoiminnan tavoitteena on varmistaa, että HyTeTu-työn toteutumisesta ja vaikutuksista tuotetaan seurantakelpoista tietoa valtuustokauden aikana ja että arviointitieto on käytettävissä toiminnan suuntaamisessa ja päätöksenteossa.

Arviointiaineiston perusteella HyTeTu-työn arviointirakenne ja aikataulutus on määritelty valtuustokaudelle kattavasti, mutta arviointitiedon käytännön hyödyntämistä toiminnan ohjauksessa ja päätöksenteossa on tarpeen seurata ja täsmentää. Erityisesti arviointitulosten kytkeytymistä konkreettisiin kehittämistoimiin sekä tavoitteiden mahdollisiin tarkistuksiin on syytä selkeyttää. Lisäksi arviointikokonaisuudessa on perusteltua kiinnittää huomiota indikaattoritiedon rajallisuuteen ja varmistaa, että paikallisesti tuotettua arviointitietoa hyödynnetään johdonmukaisesti valtakunnallisten mittareiden rinnalla. Toiseksi on syytä huomioida THL:n tiedonkeräyssyklit ja raportointikäytännöt, jotka tuottavat konkreettista tietoa taannehtivasti. Näin ollen voi odottaa, että tänä vuonna tehdyt toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen näkyvät HYTE-kertoimen indikaattoreissa vasta 1,5–2 vuoden päästä.

13. Tarkastuslautakunnan loppusanat

Vuotta 2025 sävytti poikkeuksellinen datakeskushanke, jolla on mahdollisuus tapahtuessaan muuttaa kaupungin elinkeinoelämän rakennetta tuleviksi vuosikymmeniksi. Kaupungin talous voi hyvin, vaikka tulevien vuosien verokertymä, työllisyydenhoidon maksuosuudet, sekä elinkeinoelämäinvestointien kehitys ovatkin epäselviä.

Positiivisin käänne pitkän aikavälin kehityssuunnan osalta on HyTe—mittarien nousu.

Olemme ottaneet tekstin muotoiluun avuksi tekoälyn, sekä ottaneet käyttöön vuodelle 2026 sähköisen sidonnaisuusilmoitusjärjestelmän, joka toivottavasti tekee sidonnaisuuksien ilmoittamisesta käytännöllistä.

Tarkastuslautakunta odottaa mielenkiinnolla kaupungin uuden strategian valmistumista.

Vesihelmen remontti parantaa liikkumisen mahdollisuuksia vuosikymmeniksi.

Tarkastuslautakuntamme ottaa seuraavaksi katseen kohti vuoden 2026 erikoiskohteita Vesihelmeä ja konserniyhtiöitä.

Kiitämme kaupunginhallitusta, lautakuntia, luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita sekä muita sidosryhmiä sujuneesta yhteistyöstä.